

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς: Τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Θέμα: Συνταγματικότητα, σκοπιμότητα και νομιμότητα του Προσωπικού Αριθμού Πολίτη και της διασύνδεσης κρατικών βάσεων δεδομένων

Κύριε Υπουργέ,

Με την εφαρμογή του Ν. 5002/2022, καθιερώνεται ο Προσωπικός Αριθμός Πολίτη ως υποχρεωτικός και καθολικός ψηφιακός αριθμός ταυτοποίησης για κάθε πολίτη της χώρας, μέσω των νέων δελτίων ταυτότητας. Ο αριθμός αυτός δεν περιορίζεται σε ρόλο απλής ταυτοποίησης, αλλά χρησιμοποιείται ως εργαλείο διαλειτουργικότητας και διασύνδεσης μεταξύ διαφορετικών κρατικών μητρώων και αρχείων, όπως αυτά της φορολογίας, της υγείας, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και τραπεζικών συναλλαγών.

Η θεσμοθέτηση αυτής της πρακτικής εγείρει σοβαρά ερωτήματα συνταγματικής συμβατότητας, θεσμικής αναλογικότητας και νομικής επάρκειας, καθώς παραπέμπει σε ψηφιακή συγκέντρωση και κεντρική διαχείριση των προσωπικών δεδομένων κάθε πολίτη μέσω ενός και μόνο αριθμού.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η πρόσφατη απόφαση 32/2024 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ), με την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο ύψους 150.000 ευρώ στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Στην εν λόγω απόφαση διαπιστώνεται ότι:

- Δεν εκπονήθηκε Εκτίμηση Αντικτύπου (Data Protection Impact Assessment - DPIA), όπως απαιτείται ρητά από το άρθρο 35 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων – GDPR).
- Δεν υπήρξε επαρκής ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τη φύση και τον σκοπό της επεξεργασίας των δεδομένων τους, γεγονός που παραβιάζει τις αρχές της διαφάνειας και της λογοδοσίας.

Η κύρωση αυτή δεν αποτελεί απλώς μια διοικητική πράξη, αλλά συνιστά ένδειξη ότι η μετάβαση στη νέα ψηφιακή ταυτότητα και στον Προσωπικό Αριθμό υλοποιείται χωρίς τις απαιτούμενες νομικές εγγυήσεις και με αποκλίσεις από τις θεμελιώδεις αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου. Η απουσία ουσιαστικής λογοδοσίας, αναλογικότητας και σεβασμού της ιδιωτικότητας ενισχύει τις εύλογες ανησυχίες περί ψηφιακής φακελοποίησης.

Οι ανησυχίες αυτές επιτείνονται όταν η χρήση του Προσωπικού Αριθμού εφαρμόζεται χωρίς να διασφαλίζεται το δικαίωμα των πολιτών για ενημέρωση, ένσταση ή ανάκληση της έγκρισης πρόσβασης στα δεδομένα τους, χωρίς να προσφέρεται δυνατότητα εναλλακτικού τρόπου ταυτοποίησης ανά υπηρεσία, χωρίς σαφές πλαίσιο λογοδοσίας για το ποιος, πότε και για ποιον λόγο έχει πρόσβαση στα στοιχεία τους, και με ανεξέλεγκτη συλλογή δεδομένων που συχνά είναι άσκοπα ή άσχετα με τον επιδιωκόμενο σκοπό, τόσο από κρατικούς φορείς όσο και από ιδιωτικές επιχειρήσεις όπως οι τράπεζες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Γαλλία, ο Καναδάς και η Αυστραλία, δεν εφαρμόζεται υποχρεωτικός και καθολικός ενιαίος αριθμός ταυτοποίησης. Όπου υπάρχει αντίστοιχο σύστημα, όπως στη Γαλλία, απαγορεύεται ρητά η διασύνδεσή του με άλλες κρατικές βάσεις δεδομένων, ενώ η προστασία των βιομετρικών δεδομένων διασφαλίζεται αυστηρά, με δικαστικό έλεγχο ως προϋπόθεση για την πρόσβαση.

Κατόπιν των ανωτέρω, **ερωτάται ο κ. Υπουργός:**

1. Με ποια νομική και δημοκρατική τεκμηρίωση καθιερώνεται ένας υποχρεωτικός και καθολικός Προσωπικός Αριθμός για κάθε πολίτη, τη στιγμή που η πρακτική αυτή εγκαταλείπεται ή αποφεύγεται σε πολλές ευρωπαϊκές και διεθνείς έννομες τάξεις;
2. Πώς διασφαλίζεται ότι η διασύνδεση των κρατικών μητρώων μέσω του Προσωπικού Αριθμού δεν οδηγεί σε de facto ψηφιακή παρακολούθηση ή συγκεντρωτική επεξεργασία δεδομένων, κατά παράβαση των αρχών της αναλογικότητας, της ελαχιστοποίησης και της αυτονομίας των βάσεων;
3. Για ποιο λόγο δεν εκπονήθηκε Εκτίμηση Αντικτύπου (DPIA), όπως απαιτείται από το άρθρο 35 του GDPR, και ποια διορθωτικά μέτρα έχουν ληφθεί μετά την απόφαση 32/2024 της ΑΠΔΠΧ;
4. Ποια μητρώα, υπηρεσίες ή φορείς – δημόσιοι ή ιδιωτικοί – έχουν σήμερα πρόσβαση στον Προσωπικό Αριθμό και στις διασυνδεδεμένες πληροφορίες; Με ποια κριτήρια και ποιον έλεγχο εξασφαλίζεται η ορθή και νόμιμη χρήση τους;
5. Προτίθεται η Κυβέρνηση να προβλέψει εξαιρέσεις ή εναλλακτικούς τρόπους ταυτοποίησης για πολίτες που αρνούνται τη χρήση του Προσωπικού Αριθμού για λόγους συνείδησης ή προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων;

Αθήνα, 11.06.2025

Ο ερωτών Βουλευτής

Αθανάσιος Ρακοβαλής

Βουλευτής Επικρατείας

Δημοκρατικό Πατριωτικό Λαϊκό Κίνημα «Νίκη»